

OECD Environmental Outlook to 2030

Summary in Slovak

Výhľad OECD v oblasti životného prostredia do roku 2030

Zhrnutie v slovenčine

- Aký vplyv bude mať hospodársky a spoločenský rozvoj na zmeny v oblasti životného prostredia do roku 2030? Aké politiky sú potrebné na riešenie hlavných problémov v oblasti životného prostredia? Ako môžu členské aj nečlenské krajiny OECD čo najlepšie spolupracovať na riešení týchto problémov?
- *Výhľad OECD v oblasti životného prostredia do roku 2030* obsahuje analýzy hospodárskych a environmentálnych trendov do roku 2030 a simulácie politických opatrení a riešenie hlavných problémov. Bez nových politík riskujeme nezvratiteľné poškodenie životného prostredia a prírodných zdrojov potrebných na podporu hospodárskeho rastu a prosperity. Náklady v prípade politickej nečinnosti budú vysoké.
- Avšak *výhľad* preukazuje, že riešenie kľúčových environmentálnych problémov, ktorým dnes čelíme, vrátane zmeny klímy, straty biodiverzity, nedostatku vody a zdravotných dôsledkov znečistenia, je dosiahnuteľný aj nákladovo dostupný. Zvýrazňuje súbor politík, ktoré dokážu riešiť tieto problémy nákladovo efektívnym spôsobom. Zameranie tohto *výhľadu* je rozšírené v porovnaní s vydaním z roku 2001 tak, aby odrážalo vývoj v krajinách OECD a v Brazílii, Rusku, Indii, Indonézii, Číne, Juhoafrickej republike (zoskupenie BRIICS) aj spôsob, akým tieto krajiny môžu lepšie spolupracovať na riešení celosvetových aj lokálnych problémov v oblasti životného prostredia.

Výhľad OECD v oblasti životného prostredia do roku 2030 je založený na predpokladoch hospodárskych a environmentálnych trendov do roku 2030. Kľúčové problémy v oblasti životného prostredia sú prezentované podľa systému semaforu (pozri tabuľku 0.1). *Výhľad* taktiež predstavuje simulácie politických opatrení na riešenie kľúčových problémov, vrátane ich možných environmentálnych, hospodárskych a spoločenských dôsledkov.

Tab. 0.1. *Výhľad OECD v oblasti životného prostredia do roku 2030*

	 [Zelené svetlo]	 [Oranžové svetlo]	 [Červené svetlo]
Zmena klímy		<ul style="list-style-type: none"> Pokles emisií skleníkových plynov na jednotku HDP 	<ul style="list-style-type: none"> Celosvetové emisie skleníkových plynov Rastúce dôkazy už prebiehajúcej zmeny klímy
Biodiverzita a obnoviteľné prírodné zdroje	<ul style="list-style-type: none"> Zalesnené oblasti v krajinách OECD 	<ul style="list-style-type: none"> Lesné hospodárstvo Chránené oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> Kvalita ekosystému Hynutie druhov Invazívne cudzie druhy Tropické pralesy Ilegálna ťažba dreva Drobenie ekosystému
Voda	<ul style="list-style-type: none"> Bodové znečistenie vody v krajinách OECD (priemysel, obce) 	<ul style="list-style-type: none"> Kvalita povrchových vôd a čistenie odpadových vôd 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatok vody Kvalita podzemných vôd Používanie a znečistenie vody v poľnohospodárstve
Kvalita ovzdušia	<ul style="list-style-type: none"> Emisie SO₂ a NO_x v krajinách OECD 	<ul style="list-style-type: none"> Pevné častice a prízemný ozón Emisie z cestnej dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> Kvalita ovzdušia v mestách
Odpad a nebezpečné chemikálie	<ul style="list-style-type: none"> Odpadové hospodárstvo v krajinách OECD Emisie freónov v krajinách OECD 	<ul style="list-style-type: none"> Tvorba komunálneho odpadu Emisie freónov v rozvojových krajinách 	<ul style="list-style-type: none"> Narábanie s nebezpečným odpadom a jeho preprava Odpadové hospodárstvo v rozvojových krajinách Chemikálie v životnom prostredí a vo výrobkoch

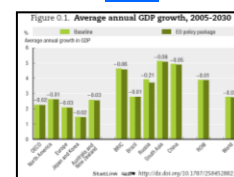
LEGENDA: **Zelené svetlo** = environmentálne problémy, ktoré sú riadené vhodným spôsobom alebo pre ktoré sa v posledných rokoch dosiahli podstatné zlepšenia, avšak pre ktoré by krajiny mali zostať ostražití. **Oranžové svetlo** = environmentálne otázky, ktoré sú ešte stále problémom, ale ktorých riadenie sa zlepšuje alebo pre ktoré je aktuálny stav neistý alebo ktoré boli dobre spravované v minulosti, ale teraz sa ich spravovanie zhoršilo. **Červené svetlo** = environmentálne otázky, ktoré nie sú riadené vhodným spôsobom, sú v zlom alebo zhoršujúcom sa stave a ktoré vyžadujú naliehavú pozornosť. Ak to nie je uvedené inak, všetky trendy sú celosvetové.

Opatrenia sú nákladovo dostupné: scenáre a náklady na politiky

Výhľad poukazuje na niektoré „červené“ problémy, ktoré je potrebné naliehavo riešiť. Politické scenáre v tomto *výhľade* naznačujú, že politiky a technológie potrebné na riešenie problémov sú dostupné a nákladovo prijateľné. Ambiciózne opatrenia politik na ochranu životného prostredia môžu zvýšiť účinnosť hospodárstva a znížiť náklady na zdravie. Z dlhodobého hľadiska majú výhody skorých opatrení v mnohých environmentálnych problémoch šancu prevážiť náklady.

Ako príklad bol použitý hypotetický celosvetový balík politik s názvom *Výhľad OECD v oblasti životného prostredia* (pozri kapitolu 20). Ukazuje, že kombináciou konkrétnych politických opatrení je možné riešiť niektoré kľúčové problémy v oblasti životného prostredia za cenu niečo vyše 1 % svetového HDP v roku 2030, alebo len približne o 0,03 percentuálneho bodu nižšieho ročného rastu HDP do roku 2030 (obr. 0.1). To by znamenalo, že

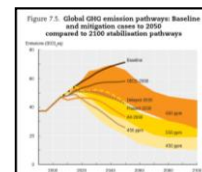
[Obr. 0.1] **Priemerný ročný rast HDP v rokoch 2005–2030**

svetové HDP by roku 2030 bolo približne o 97 % vyššie ako dnes, a nie až o takmer 99 %. Na základe takéhoto scenára by emisie oxidov dusíka lebo síry boli v roku 2030 približne o tretinu nižšie, zatiaľ čo na základe základného scenára „bez nových politík“ sa predpokladá len malá zmena, a rast emisií skleníkových plynov do roku 2030 by bol 13 %, a nie 37 %.

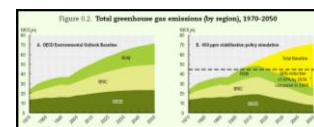
Na stabilizáciu koncentrácií skleníkových plynov na úrovne, s ktorými sa uvažovalo v medzinárodných diskusiách (obr. 7.5) by boli potrebné ambicióznejšie politické opatrenia ako balík politík *výhľadu* v oblasti životného prostredia. Ďalšia simulácia sa uskutočnila v prípade politík potrebných na stabilizáciu koncentrácie ekvivalentov CO₂ v atmosfére na úrovni 450 ppm (častíc na milión), čo je jeden z najambicióznejších diskutovaných cieľov. Simulácia ukazuje, že na dosiahnutie tohto cieľa sú potrebné opatrenia zo strany všetkých krajín, aby sa dosiahol 39-percentný pokles celosvetových emisií skleníkových plynov do roku 2050 v porovnaní s úrovňami v roku 2000 (obr. 0.2). Takéto opatrenia by predstavovali pokles HDP o 0,5 % resp. 2,5 % pod základné odhady v roku 2030 resp. 2050, čo znamená pokles ročného HDP priemerne o 0,01 percentuálneho bodu ročne. Čím viac krajín a odvetví sa zúčastní na opatreniach na zmiernenie zmeny klímy, tým lacnejšie a účinnejšie bude zníženie celosvetových emisií skleníkových plynov. Ako vidno na obrázku 0.1, tieto náklady nie sú rovnomerne rozložené v rámci jednotlivých regiónov. To naznačuje potrebu mechanizmom na zdieľanie záťaže v rámci medzinárodnej spolupráce na ochranu celosvetovej klímy. Zatiaľ čo krajiny OECD by mali prevziať iniciatívu, ďalšou spoluprácou so širšou skupinou rozvíjajúcich sa ekonomík, obzvlášť s krajinami zoskupenia BRIICS (Brazília, Rusko, India, Indonézia, Čína a Juhoafrická republika) sa môžu spoločné ciele v oblasti životného prostredia dosiahnuť za nižšie náklady.

[Obr. 7.5] Celosvetové cesty emisií skleníkových plynov: základné a zmiernujúce prípady do roku 2050 v porovnaní so stabilizačnými cestami do roku 2100¹

Zdroj: Základná úroveň a politické simulácie *výhľadu* OECD v oblasti životného prostredia; a van Vuuren a kol., 2007

[Obr. 0.2] Celkové emisie skleníkových plynov (podľa regiónov), 1970–2050²

- a) Základná úroveň *výhľadu* OECD v oblasti životného prostredia
- b) Simulácia stabilizačnej politiky 450 ppm

Dôsledky nečinnosti v oblasti environmentálnych politík

Ak sa neprijmú žiadne nové politické opatrenia, v priebehu niekoľkých nasledujúcich desaťročí riskujeme nezvratiteľnú zmenu environmentálnej základne pre trvalo udržateľnú hospodársku prosperitu. Aby sa tomu predišlo, sú potrebné naliehavé kroky na riešenie predovšetkým „červených“ problémov zmeny klímy, straty biodiverzity, nedostatku vody a zdravotných dôsledkov nečistenia a nebezpečných chemikálií (tab. 0.1).

Príklady dôsledkov neprijatia ďalších politík do roku 2030:

- Predpokladá sa, že celosvetové emisie skleníkových plynov

¹ Poznámka: OECD 2008 = všetky krajiny OECD uplatňujú daň na skleníkové plyny 25 USD za tonu ekvivalentu CO₂; Oneskorené 2020 = všetky krajiny uplatňujú daň až od roku 2020; Postupné 2030 = krajiny OECD uplatňujú daň v roku 2008, krajiny BRIC v roku 2020 a zvyšok sveta (ROW) v roku 2030; Všetky 2008 = všetky krajiny uplatňujú daň už od roku 2008; 450 ppm = scenár na stabilizáciu koncentrácií skleníkových plynov v atmosfére na úrovni 450 ppm ekvivalentu CO₂; Pre všetky prípady s daňou 25 USD sa daň každoročne zvyšuje o približne 2 % po prvom roku zavedenia.

² Poznámka: BRIC = Brazília, Rusko, India, Čína. ROW = Zvyšok sveta.

stúpnu o ďalších 37 % a do roku 2050 o 52 % (obr. 0.2a). To by mohlo mať za následok nárast globálnej teploty v porovnaní s predpriemyselnými úrovňami o 1,7–2,4 °C do roku 2050, čo by viedlo k nárastu horúčav, väčším suchám, búrkam a záplavám, čo by malo za následok poškodenie kľúčových infraštruktúr a úrody.

- Značný počet dnešných známych rastlinných a živočíšnych druhov pravdepodobne vyhynie, najmä v dôsledku rastúcej infraštruktúry a poľnohospodárstva, ako aj v dôsledku zmeny klímy (obr. 9.2). Výroba potravín a biopalív bude spoločne celosvetovo vyžadovať 10-percentný nárast poľnohospodárskej pôdy s ďalšou stratou prostredia na život pre divú zver. Pokračujúca strata biodiverzity bude pravdepodobne obmedzovať schopnosť zeme poskytovať cenné ekosystémy na podporu hospodárskeho rastu a ľudskej prosperity.
- Nedostatok vody sa prehĺbi v dôsledku trvalo neudržateľného používania a riadenia zdrojov ako aj v dôsledku zmeny klímy. Očakáva sa, že počet ľudí žijúcich v oblastiach postihnutých kritickým nedostatkom vody narastie o ďalšiu miliardu na 3,9 miliardy (obr. 0.3).
- Zdravotné dôsledky znečistenia ovzdušia sa celosvetovo zhoršia, pričom sa viac než zdvojnásobí počet predčasných úmrtí súvisiacich so štvornásobným nárastom prízemného ozónu (obr. 12.2). Objemy chemickej produkcie v krajinách mimo OECD rapídne narastajú a nie sú k dispozícii dostatočné informácie na plnohodnotné posúdenie rizík chemikálií v životnom prostredí a vo výrobkoch.

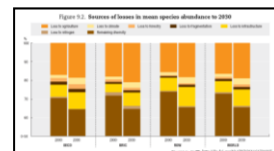
Najväčšie environmentálne dôsledky budú pociťovať rozvojové krajiny, ktoré sú horšie vybavené na riadenie a adaptáciu. Avšak hospodárske a spoločenské náklady politickej nečinnosti alebo odkladanie opatrení v týchto oblastiach sú značné a už zasahujú hospodárstva, vrátane krajín OECD, a to priamo (napr. prostredníctvom nákladov na služby verejného zdravotníctva) ako aj nepriamo (napr. prostredníctvom nižšej produktivity práce). Náklady politickej nečinnosti v oblasti straty biodiverzity (napr. rybne hospodárstvo) a zmeny klímy by mohli byť značné.

Kľúčové politické možnosti

Teraz je vhodná príležitosť na predstavenie ambiciózných politických zmien na riešenie kľúčových problémov v oblasti životného prostredia a podporu trvalo udržateľného rozvoja. Dnešné možnosti investícií je potrebné smerovať k lepšej environmentálnej budúcnosti, obzvlášť tie, ktoré „uzamknú“ energetické režimy, dopravnú infraštruktúru a stavebný fond na nasledujúce desaťročia. Sú nevyhnutné nasledovné opatrenia:

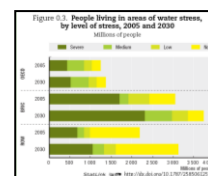
- Použiť niekoľko doplnujúcich sa politik na riešenie naj-

[Obr. 9.2] Zdroje úbytku v strednom výskyte druhov do roku 2030

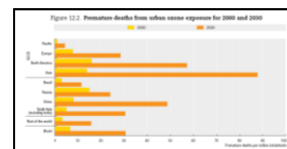

Zdroj: Základná úroveň výhľadu OECD v oblasti životného prostredia

[Obr. 0.3] Ľudia žijúci v oblastiach s nedostatkom vody, podľa úrovne nedostatku, 2005 a 2030 (v miliónoch osôb)

[Obr. 12.2] Predčasné úmrtia v dôsledku pôsobenia prízemného ozónu v rokoch 2000 a 2030

Zdroj: Základná úroveň výhľadu OECD v oblasti životného prostredia

výraznejších a najzložitejších environmentálnych problémov so silným dôrazom na trhové nástroje, ako sú napr. dane a obchodovateľné povolenia, za účelom zníženia nákladov na tieto opatrenia.

- Uprednostňovať opatrenia v kľúčových odvetviach, ktoré najviac prispievajú k znehodnocovaniu životného prostredia, t. j.: energie, doprava, poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo. Toto však nedokážu vykonať samotní ministri životného prostredia. Obavy v oblasti životného prostredia je potrebné integrovať do všetkých politických rozhodnutí príslušných ministrov, vrátane ministrov financií, hospodárstva a obchodu, a zohľadniť vo všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa výroby a spotreby.
- Zabezpečiť, aby globalizácia mohla viesť k efektívnejšiemu využívaniu prostriedkov a rozvoju a rozširovaniu ekologických inovácií. Podniky a odvetvia by mali zohrávať poprednú úlohu, avšak vlády musia poskytnúť jasné a dôsledné dlhodobé politické rámce na podporu ekologických inovácií a na zabezpečenie environmentálnych a spoločenských cieľov.
- Zlepšovať partnerstvo medzi členmi a nečlenmi OECD a mimo OECD na riešenie celosvetových problémov v oblasti životného prostredia. Predovšetkým Brazília, Rusko, India, Indonézia, Čína a Juhoafrická republika (zoskupenie BRIICS) sú kľúčoví partneri vzhľadom na ich rastúci vplyv vo svetovej ekonomike a rastúci podiel globálnych tlakov v oblasti životného prostredia. Ďalšia environmentálna spolupráca medzi členskými a nečlenskými krajinami OECD môže pomáhať šíriť poznatky a najlepšie postupy v oblasti technológií.
- Posilňovať medzinárodné environmentálne riadenie na lepšie riešenie cezhraničných a celosvetových problémov v oblasti životného prostredia.
- Posilňovať pozornosť na životné prostredie pri vypracúvaní programov na spoluprácu a podporovať premyslenejšie politiky.

© OECD 2008

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

